

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG.411.6.2.2023

Pan
Paweł Tymśzan
Wójt Gminy Deszczno
Urząd Gminy w Deszcznie
ul. Lubuska 90
66-446 Deszczno

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/23/004/LZG – Przyznawanie i realizacja wypłat dodatku elektrycznego przez gminy województwa lubuskiego.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy w Deszcznie (dalej: <i>Urząd</i>) ul. Lubuska 90, 66-446 Deszczno.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Paweł Tymczas, Wójt Gminy Deszczno (dalej: <i>Wójt</i> lub <i>Organ</i>) od 16 listopada 2014r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Proces przyznawania dodatku elektrycznego.2. Proces wypłacania dodatku elektrycznego.
Okres objęty kontrolą	Lata 2022-2024 (do dnia zakończenia kontroli) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli dotyczą zdarzeń i danych niezbędnych do dokonania ocen.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ (dalej: <i>ustawa o NIK</i>).
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Andrzej Misa, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LZG/93/2023 z 8 listopada 2023 r.2. Cezary Romanczenko, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LZG/97/2023 z 10 listopada 2023 r. <p>(akta kontroli str. 1-3A)</p>

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Organ zrealizował zadania związane z przyznawaniem i wypłatą dodatku elektrycznego, jednak nie wszystkie działania prowadził rzetelnie.

W sposób zgodny z obowiązującymi wymogami zasadniczą część tych zadań powierzono do realizacji gminnej jednostce organizacyjnej – Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Deszcznie (dalej: *OPS*).

Informację o możliwości, trybie i warunkach wypłaty dodatków elektrycznych podano do publicznej wiadomości, a wnioskodawcom zapewniono możliwość składania wniosków w wersji papierowej, jak i za pośrednictwem komunikacji elektronicznej.

Ponadto Organ rzetelnie ustalił zapotrzebowanie na środki finansowe na wypłatę dodatków elektrycznych, prawidłowo wydatkował i rozliczył kwotę środków otrzymanych na realizację wypłaty dodatku elektrycznego, a wypłata wszystkich przyznanych dodatków nastąpiła w terminie określonym w art. 30 ust. 5 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej³. Rzetelnie i terminowo Organ sporządził i przekazał również wymaganą sprawozdawczość z realizacji zadania.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły w szczególności nierzetelnej weryfikacji wniosków oraz załatwiania spraw niezgodnie z terminami określonymi w Kodeksie postępowania administracyjnego⁴. Badanie 70 wniosków o wypłatę dodatków elektrycznych (59% złożonych) wykazało bowiem, że Organ nie wykazał zaistnienia przesłanki dotyczącej posiadania przez wnioskodawcę statusu odbiorcy energii elektrycznej (29 przypadków) oraz faktu braku wykorzystywania przez wnioskodawców energii elektrycznej pochodzącej z mikroinstalacji (25 przypadków), a załatwienie 67 spraw nastąpiło z przekroczeniem terminu określonego w art. 35 § 3 kpa.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2023 r. poz. 1704, ze zm., dalej: *ustawa o dodatku elektrycznym*.

⁴ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego Dz. U. z 2023 r. poz. 775, ze zm., dalej: *kpa*.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

1. Proces przyznawania dodatku elektrycznego.

1.1. Na podstawie art. 34 ust. 2 ustawy o dodatku elektrycznym, Wójt upoważnił⁵ Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Deszcznie (dalej: *Kierownik OPS*) do prowadzenia postępowań, przekazywania informacji oraz wydawania decyzji administracyjnych w sprawach dotyczących wypłat dodatków elektrycznych dla mieszkańców Gminy Deszczno (dalej: *Gmina*). Następnie na wniosek Kierownika OPS, Wójt upoważnił⁶ również trzech pracowników OPS do prowadzenia postępowań oraz wydawania decyzji w sprawach dotyczących dodatku elektrycznego.

(akta kontroli str. 4-10, 26)

Z wyjaśnienia Zastępcy Wójta wynikało, że nadzór nad realizacją zadań związanych z przyznawaniem i wypłacaniem dodatków elektrycznych przez OPS odbywał się na bieżąco, poprzez cykliczne rozmowy z Kierownikiem OPS, dotyczące m.in. liczby osób zainteresowanych (potencjalnych beneficjentów) złożeniem wniosków o wypłatę dodatku elektrycznego (dalej: *wnioski*), liczby złożonych wniosków oraz postępów w realizacji wypłat na rzecz osób uprawnionych, a także ewentualnych trudności i problemów występujących w trakcie realizacji tego zadania.

(akta kontroli str. 28)

1.2. Mieszkańcy Gminy mogli składać wnioski o wypłatę dodatków elektrycznych w Urzędzie i OPS za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej⁷ oraz na piśmie w siedzibach Urzędu i OPS, co było zgodne z zasadami określonymi w art. 31 ust. 1 i 2 ustawy o dodatku elektrycznym.

Za pośrednictwem ePUAP do Organu wpłynęło 35 wniosków, natomiast na piśmie wpłynęły 84 wnioski. Informacje o dodatku elektrycznym były zamieszczone na stronie internetowej OPS i koncie profilowym OPS w portalu społecznościowym Facebook oraz w gazetce gminnej „Głos Deszczna”, która była udostępniona na stronie internetowej Gminy. Wzór wniosku udostępniono w siedzibach Urzędu oraz OPS⁸. Ani Urząd, ani OPS nie udostępniał wzoru wniosku na swoich stronach internetowych.

(akta kontroli str. 26-53)

1.3. W okresie objętym kontrolą do Urzędu oraz OPS wpłynęło ogółem 119 wniosków na kwotę łączną w wysokości 153 tys. zł, z czego: 48 wniosków o wypłatę kwoty podstawowej (1 tys. zł) na kwotę łączną w wysokości 48 tys. zł i 71 wniosków o wypłatę kwoty podwyższonej (1,5 tys. zł) na kwotę łączną w wysokości 106,5 tys. zł.

Organ pozytywnie rozpatrzył 114 wniosków na kwotę łączną w wysokości 148 tys. zł, w tym: 46 wniosków o wypłatę kwoty podstawowej (1 tys. zł) na łączną kwotę w wysokości 46 tys. zł i 68 wniosków o wypłatę kwoty podwyższonej (1,5 tys. zł) na łączną kwotę w wysokości 102 tys. zł.

W przypadku dwóch wniosków o wypłatę kwoty podwyższonej (1,5 tys. zł) organ postanowił o odmowie wszczęcia postępowania⁹ - w jednym przypadku z powodu

⁵ Zarządzenie Nr 77/2022 Wójta Gminy Deszczno z dnia 1 grudnia 2022 r.

⁶ Upoważnienia pisemne o Nr 77-79/2022 z dnia 1 grudnia 2022 r.

⁷ Z rejestru wniosków o dodatek elektryczny wynikało, że były to wnioski złożone za pośrednictwem za pomocą Elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej (dalej: *ePUAP*). Nie było przypadków złożenia wniosków o wypłatę dodatku elektrycznego przy użyciu aplikacji *mObywatel* (art. 31 ust. 4-5 ustawy o dodatku elektrycznym).

⁸ Z informacji przekazanej przez OPS na portalu społecznościowy Facebook, wnioski miały być wydawane i przyjmowane od dnia 6 grudnia 2022 r.

⁹ Na podstawie art. 61a § 1 i § 2 Kpa w związku z art. 34 ust. 3 ustawy o dodatku elektrycznym.

powtórnego złożenia wniosku o wypłatę dodatku elektrycznego¹⁰, a w drugim przypadku z powodu zbyt wczesnego złożenia wniosku (tj. 13 października 2022 r.)¹¹. Z kolei w przypadku jednego wniosku o wypłatę kwoty podwyższonej (1,5 tys. zł), Organ pozostawił wniosek bez rozpoznania z powodu jego nieuzupełnienia w wyznaczonym ustawowo terminie¹².

W dwóch przypadkach wniosków o wypłatę kwoty podstawowej (1 tys. zł)¹³ o łącznej wysokości 2 tys. zł, Organ wydał decyzje o odmowie wypłaty dodatku elektrycznego¹⁴ ze względu na wcześniejsze przyznanie wnioskodawcom dodatku węglowego, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym¹⁵.

Od ww. rozstrzygnięć Organu strony nie wniosły odwołań.

Ewidencja złożonych wniosków była prowadzona przez Organ na bieżąco i obejmowała m.in.: numer wniosku, imię i nazwisko wnioskodawcy, datę złożenia wniosku i jego rozpatrzenia, adres wnioskodawcy i status (sposób rozpoznania).

(akta kontroli str. 26-27, 55-64)

1.4. Badaniem w zakresie prawidłowości prowadzenia postępowań w sprawie przyznania dodatków elektrycznych objęto 70 wniosków wraz z dołączonymi do nich oraz zebranymi przez Organ dokumentami źródłowymi, to jest: 25 wniosków¹⁶ o wypłatę kwoty podstawowej (1 tys. zł) o łącznej wysokości 25 tys. zł, 40 wniosków¹⁷ o wypłatę kwoty podwyższonej (1,5 tys. zł) o łącznej wysokości 60 tys. zł oraz dwóch wniosków o wypłatę kwoty podwyższonej (1,5 tys. zł) w łącznej wysokości 3 tys. zł w przypadku których Organ postanowił o odmowie wszczęcia postępowania, jednego wniosku o wypłatę kwoty podwyższonej (1,5 tys. zł), który Organ pozostawił bez rozpoznania oraz dwóch wniosków o wypłatę kwoty podstawowej (1 tys. zł) w łącznej wysokości 2 tys. zł w przypadku których Organ odmówił wypłaty dodatku elektrycznego. Kwota ogółem wynikająca z wniosków objętych badaniem wyniosła 91,5 tys. zł.

Analiza dokumentacji ww. postępowań, a także danych z Urzędu/OPS wykazała m.in., że:

- Organ w sposób uzasadniony i w prawidłowej formie (decyzji administracyjnej) w dwóch przypadkach odmówił przyznania dodatku elektrycznego, w dwóch przypadkach postanowił o odmowie wszczęcia postępowania, a w jednym przypadku pozostawił wniosek bez rozpoznania;
- w przypadku 65 postępowań zakończonych przyznaniem dodatku elektrycznego, z tego w 25 przypadkach w kwocie podstawowej (1 tys. zł), a w 40 przypadkach w kwocie podwyższonej (1,5 tys. zł):
 - źródło ogrzewania wykorzystywane pod wskazanym przez wnioskodawcę adresem zamieszkiwania gospodarstwa domowego stanowiła energia elektryczna, co zostało odnotowane (zgłoszone lub wpisane) do CEEB¹⁸ (art. 27 ust. 1 ustawy o dodatku elektrycznym);

¹⁰ Pierwszy wniosek został złożony przez wnioskodawcę 14 grudnia 2022 r. (został rozpatrzony pozytywnie), natomiast drugi wnioskodawca złożył w dniu 23 stycznia 2023 r.

¹¹ Wnioski można była składać w terminie od dnia 1 grudnia 2022 r. do dnia 1 lutego 2023 r. (art. 30 ust. 3 ustawy o dodatku elektrycznym).

¹² Na podstawie art. 64 § 3 Kpa.

¹³ Jeden wniosek złożono w 2022 roku, a drugi wniosek złożono w 2023 roku.

¹⁴ Na podstawie art. 33 ust. 1 ustawy o dodatku elektrycznym.

¹⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 1630.

¹⁶ To jest 10 wniosków złożonych w 2022 roku i 15 wniosków złożonych w 2023 roku.

¹⁷ To jest 23 wniosków złożonych w 2022 roku i 17 wniosków złożonych w 2023 roku.

¹⁸ We wszystkich przypadkach wpisu do CEEB dokonano przed 11 sierpnem 2022 r.

- nie zachodziły przesłanki negatywne, o których mowa w przepisach art. 28 ust. 4-6 ustawy elektrycznym, obligujące do odmowy przyznania dodatku (tj. zakup paliwa stałego, przyznanie dodatku węglowego, przyznanie dodatku dla gospodarstw domowych);
- nie stwierdzono przypadków przyznania dodatku temu samemu wnioskodawcy na różne adresy gospodarstw domowych, a także różnym gospodarstwom domowym zamieszkującym pod tym samym adresem (w tym samym lokalu);
- we wszystkich przypadkach przyznanie dodatku elektrycznego nastąpiło w drodze prawidłowo przesłanej wnioskodawcom¹⁹ informacji o przyznaniu dodatku;
- w przypadku przyznania dodatku elektrycznego w kwocie podwyższonej (1,5 tys. zł), każdorazowo w aktach sprawy znajdowały się dowody (faktury lub zaświadczenia) potwierdzające fakt zużycia energii elektrycznej pow. 5 MWh w 2021 r. zgodnie z wymogiem art. 30 ust. 2 ustawy o dodatku elektrycznym;
- w 36 przypadkach²⁰ w toku prowadzonych postępowań potwierdzono, że wnioskodawca był odbiorcą energii elektrycznej²¹ (na podstawie faktur wydanych przez przedsiębiorstwo energetyczne), natomiast w pozostałych 29 przypadkach²² Organ nie wykazał tej przesłanki – w dokumentacji brak było dowodów potwierdzających status wnioskodawcy jako odbiorcy energii elektrycznej (art. 27 ust. 1 ustawy o dodatku elektrycznym), co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- w 40 przypadkach²³ fakt braku wykorzystywania przez wnioskodawcę energii elektrycznej pochodzącej z mikroinstalacji (przesłanka obligująca do odmowy przyznania dodatku – art. 27 ust. 2 ustawy o dodatku elektrycznym) został potwierdzony w aktach sprawy (faktury i oświadczenia wnioskodawców), natomiast w przypadku pozostałych 25 spraw²⁴ fakt braku ww. mikroinstalacji został potwierdzony jedynie oświadczeniem wnioskodawcy (bez jakichkolwiek czynności weryfikacyjnych ze strony Organu), co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- w zakresie terminowości załatwiania spraw (69 postępowań) ustalono, m.in że:
 - w dwóch przypadkach Organ załatwił sprawy w terminie przewidzianym w przepisie art. 35 § 3 kpa (nie później niż w ciągu miesiąca), natomiast w przypadku pozostałych 67 spraw przekroczone ww. termin, przy czym

¹⁹ W przypadku wniosków zawierających adres poczty elektronicznej wnioskodawcy informację każdorazowo przesyłano na wskazany adres, a w pozostałych przypadkach informację zamieszczano w aktach sprawy po uprzednim poinformowaniu wnioskodawcy o możliwości osobistego odbioru zgodnie z przepisem art. 33 ust. 2 ustawy o dodatku elektrycznym.

²⁰ Wniosków o wypłatę dodatków elektrycznych na kwotę podwyższoną (1,5 tys. zł).

²¹ W rozumieniu art. 3 pkt 13b ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2022 r. poz. 1385, ze zm.), tj. odbiorca końcowy dokonujący zakupu energii elektrycznej w celu jej zużycia w gospodarstwie domowym.

²² To jest wszystkich 25 wniosków o wypłatę dodatków elektrycznych na kwotę podstawową (1 tys. zł) oraz czterech wniosków o wypłatę kwoty podwyższonej (1,5 tys. zł) – to jest w dwóch przypadkach kto innym był wnioskodawcą, a kto inny stroną umowy na sprzedaż energii elektrycznej, a w kolejnych dwóch przypadkach wnioskodawcy przedstawili organowi części faktur, z których wynikały jedynie adresy gospodarstw domowych oraz wymiar zużycia energii elektrycznej w roku poprzednim (2021).

²³ Wszystkich 40 wniosków o wypłatę dodatków elektrycznych na kwotę podwyższoną (1,5 tys. zł).

²⁴ Wszystkich 25 wniosków o wypłatę dodatków elektrycznych na kwotę podstawową (1 tys. zł).

w 36 przypadkach w przedziale od miesiąca do dwóch miesięcy, a w 31 przypadkach załatwiono sprawę w przedziale od dwóch do trzech miesięcy, przy czym w żadnym z ww. przypadków Organ nie zawiadomił strony o przyczynie zwłoki, wskazując nowy termin załatwienia sprawy oraz pouczając o prawie do wniesienia ponaglenia, do czego zobowiązywał przepis art. 36 § 1 kpa, co szerzej opisano w *sekcji Stwierdzone nieprawidłowości*;

- we wszystkich 65 zbadanych przypadkach w których Organ przyznał wnioskodawcom dodatki elektryczne, dokonał ich wypłat w pełnej wysokości oraz w terminie określonym w art. 30 ust. 5 ustawy o dodatku elektrycznym, to jest do dnia 31 marca 2023 r.

(akta kontroli str. 85-89, 96-97, 125-345)

1.5. W okresie objętym kontrolą Organ nie przyznawał dodatków elektrycznych z urzędu (art. 32a ustawy o dodatku elektrycznym).

Z wyjaśnienia Kierownik OPS wynikało, że żaden z beneficjentów pomocy społecznej nie posiadał ogrzewania elektrycznego lub pompy ciepła, jako źródła kwalifikującego się do przyznania tego rodzaju dodatku. Informacje w tym zakresie OPS uzyskiwała w trakcie wywiadów środowiskowych, podczas których pytania o rodzaj ogrzewania były zawarte i udokumentowane w kwestionariuszach rodzinnego wywiadu środowiskowego. Kierownik OPS nadmieniła, że: (...) *pracownicy socjalni pracujący w terenie, również posiadają wiedzę czym ogrzewają swoje mieszkania beneficjenci. Przed każdą zimą sprawdzamy czy osoby, którym pomagamy zaopatrzyły się w drewno lub węgiel.*

(akta kontroli str. 26-27, 67-84)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1) W 64 spośród 65 badanych spraw zakończonych wypłatą dodatków elektrycznych²⁵ oraz w trzech spośród czterech spraw w których Organ nie wypłacił dodatków elektrycznych²⁶, załatwienie sprawy nastąpiło z przekroczeniem terminu określonego w art. 35 § 3 kpa (nie później niż w ciągu miesiąca), przy czym w żadnym z ww. przypadków Organ nie zawiadomił strony o przyczynie zwłoki, wskazując nowy termin załatwienia sprawy oraz pouczając o prawie do wniesienia ponaglenia, do czego zobowiązywał przepis art. 36 § 1 kpa.

(akta kontroli str. 85-89, 125-345)

Kierownik OPS wyjaśniła, że: (...) *Podczas realizacji dodatku elektrycznego OPS był przekonany, że wiążącym terminem wypłaty dodatku elektrycznego jest 31.03.2023 r., a przy wydawaniu informacji organ nie jest zobowiązany do przestrzegania terminów dotyczących decyzji.* Kierownik OPS nadmieniła, że: (...) *Pierwsze webinarium Ministerstwa Klimatu na temat dodatku elektrycznego odbyło się 7 lutego 2023 r. zapotrzebowanie na środki Ośrodek musiał zgłosić do 1 lutego 2023 r. Terminy te również utrzymały pracowników w przekonaniu, że przy realizacji dodatku wiążący jest termin 31 marca 2023 r.*

(akta kontroli str. 54, 90-92)

²⁵ Na łączną kwotę 84 tys. zł.

²⁶ Na łączną kwotę 3,5 tys. zł.

2) W przypadku 29 postępowań zakończonych przyznaniem²⁷ dodatków elektrycznych na łączną kwotę 31 tys. zł, Organ nie wykazał określonej w przepisie art. 27 ust. 1 ustawy o dodatku elektrycznym przesłanki dotyczącej posiadania przez wnioskodawcę statusu odbiorcy energii elektrycznej²⁸ (w zgromadzonej dokumentacji brak było w szczególności faktur²⁹, umów, zaświadczeń wydanych przez przedsiębiorstwo energetyczne określających odbiorcę energii elektrycznej w gospodarstwie domowym wskazanym we wniosku).

Powyższe stanowiło naruszenie wymogów określonych w art. 7 oraz art. 77 § 1 kpa w zw. z art. 34 ust. 3 ustawy o dodatku elektrycznym, obligujących Organ do rzetelnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz zebrania dowodów potwierdzających zaistnienie ww. przesłanki uprawniającej do przyznania dodatku³⁰.

(akta kontroli str. 125-202, 256-258, 265-267, 280-282, 301-303)

Kierownik OPS wyjaśniła, że: (...) *ustawa o dodatku elektrycznym nie wskazywała, aby konieczne było okazywanie przez wnioskodawcę lub pobieranie przez urząd oświadczenia od odbiorcy energii elektrycznej w gospodarstwie domowym w rozumieniu art.3 pkt 13b ustawy – Prawo energetyczne (strona umowy z przedsiębiorstwem energetycznym). Każdy wnioskodawca we wniosku oświadczał, że podane przez niego dane są zgodne z prawdą. Kierownik OPS nadmieniła, iż:(...) Ważnym elementem weryfikacji wniosku była również analiza czy dane gospodarstwo domowe nie otrzymało już dodatku elektrycznego lub wcześniej innego dodatku. W ustawie o dodatku elektrycznym, ustawodawca wielokrotnie używał sformułowania „gospodarstwo domowe”, dlatego organ uznał, że jest to istotny element weryfikacji wniosków. Ośrodek weryfikował czy faktura, wniosek i wpis do CEEB to jedno gospodarstwo domowe z tym samym adresem. Priorytetem dla OPS było dopilnowanie, aby na gospodarstwo domowe, nie przyznano dodatku podwójnie, biorąc pod uwagę zasadę: jeden adres zamieszkania, jeden dodatek elektryczny. Organ ustalał również (na podstawie programu), czy wnioskodawca lub członek rodziny podany we wniosku nie otrzymał innego dodatku. Faktura na dane gospodarstwo domowe była dla ośrodka dowodem, że pobierany w nim prąd pochodzi z legalnego źródła oraz potwierdzała zużycie prądu powyżej 5 MWh w danym gospodarstwie domowym.*

(akta kontroli str. 67-68, 93-95)

3) W przypadku 25 postępowań zakończonych przyznaniem dodatków elektrycznych w łącznej kwocie 25 tys. zł, Organ nie podjął jakichkolwiek czynności weryfikacyjnych wobec złożonych przez wnioskodawców oświadczeń o braku wykorzystywania przez nich energii elektrycznej pochodzącej z mikroinstalacji (przesłanka obligująca do odmowy przyznania dodatku – art. 27 ust. 2 ustawy o dodatku elektrycznym). W szczególności – w odróżnieniu od pozostałych 40 postępowań zakończonych przyznaniem dodatków – Organ nie podjął czynności wyjaśniających (nie zgromadził w aktach sprawy dowodów np. faktur, wywiadów środowiskowych) w celu wykazania

²⁷ To jest na podstawie 25 wniosków o wypłatę kwoty podstawowej (1 tys. zł) oraz czterech wniosków o wypłatę kwoty podwyższonej (1,5 tys. zł).

²⁸ W rozumieniu art. 3 pkt 13b ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2022 r. poz. 1385, ze zm.), tj. odbiorca końcowy dokonujący zakupu energii elektrycznej w celu jej zużycia w gospodarstwie domowym.

²⁹ W przypadku czterech wniosków o wypłatę dodatków elektrycznych w kwocie podwyższonej (1,5 tys. zł) wnioskodawcy załączyli faktury – jednak w dwóch przypadkach na podstawie niepełnych faktur nie można było ustalić odbiorcy energii elektrycznej, a w kolejnych dwóch przypadkach, kto inny był wnioskodawcą, a kto inny odbiorcą energii elektrycznej.

³⁰ Organ powinien ustalić kto faktycznie zamieszkuje pod wskazanym adresem i kto opłaca rachunki za energię elektryczną.

braku ww. mikroinstalacji. Powyższe zaniechanie świadczy o nierzetelnym prowadzeniu ww. postępowań.

(akta kontroli str. 96-97, 125-345)

Kierownik OPS wyjaśniła, że przy rozpatrywaniu wniosków: (...) *informowano wnioskodawców o zasadzie, że z dodatku elektrycznego mogą korzystać osoby, które nie posiadają mikroinstalacji fotowoltaicznych.* Kierownik OPS nadmieniła, że: (...) *wniosek o dodatek elektryczny zawiera oświadczenie (podpisywane pod odpowiedzialnością karną za składanie fałszywego oświadczenia), w którym wnioskodawca oświadcza min., że „gospodarstwo domowe zamieszkuje pod adresem zamieszkania, w którym nie jest wykorzystywana energia elektryczna pochodząca z mikroinstalacji”.*

(akta kontroli str. 26-27)

OCENA CZĄSTKOWA

Organ zapewnił mieszkańcom Gminy dostęp do informacji o możliwości, trybie i warunkach wypłaty dodatków elektrycznych, a także możliwość składania wniosków w wersji papierowej, jak i za pośrednictwem komunikacji elektronicznej.

Organ weryfikował wnioski oraz dokumentację źródłową pod kątem prawidłowości wpisania głównego źródła ciepła do CEEB, występowania przesłanek negatywnych (gdy dodatek elektryczny nie przysługiwał) oraz pod kątem wielkości zużycia energii elektrycznej – przy wnioskach o wypłatę dodatku elektrycznego na kwotę podwyższoną (1,5 tys. zł). Czynności weryfikacyjne udokumentowano, a informacje o przyznaniu dodatków elektrycznych prawidłowo przekazano.

Stwierdzone w tym obszarze nieprawidłowości dotyczyły natomiast nie w pełni rzetelnej weryfikacji części zbadanych wniosków (70 spraw), polegającej na niewykazaniu zaistnienia przesłanki dotyczącej posiadania przez wnioskodawcę statusu odbiorcy energii elektrycznej (29 przypadków), a także braku wykorzystywania przez wnioskodawców energii elektrycznej pochodzącej z mikroinstalacji (25 przypadków). Załatwienie 67 spraw dotyczących dodatków elektrycznych nastąpiło z przekroczeniem terminu określonego w art. 35 § 3 kpa.

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

2. Proces wypłacania dodatku elektrycznego.

2.1. Kierownik OPS po konsultacjach z Urzędem, określiła kwoty zapotrzebowania na wypłatę dodatków elektrycznych. Szacowania dokonano na podstawie liczby gospodarstw domowych, które potencjalnie mogły złożyć wnioski o wypłatę dodatku elektrycznego oraz liczby faktycznie złożonych wniosków na dzień składania zapotrzebowania.

Z przekazanej do Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego (dalej: *L UW*) w dniu 9 stycznia 2023 roku informacji wynikało, że w Gminie złożono łącznie 64 wnioski na kwotę 84 tys. zł, w tym: 24 wnioski na kwotę podstawową (1 tys. zł) o łącznej wartości 24 tys. zł oraz 40 wniosków na kwotę podwyższoną (1,5 tys. zł) o łącznej wartości 60 tys. zł. Na dzień złożenia informacji, OPS nie rozpatrzył żadnego z wniosków. Łączna wartość zapotrzebowania na wypłatę dodatków elektrycznych przez Gminę z uwzględnieniem 2% kosztów obsługi wyniosła 85,7 tys. zł.

(akta kontroli str. 98-104)

Organ złożył w dniu 31 stycznia 2023 roku Wojewodzie Lubuskiemu (dalej: *wojewoda*) wniosek o przyznanie środków na realizację wypłat dodatku elektrycznego, to jest zgodnie z terminem³¹ wynikającym z art. 35 ust. 3 ustawy o dodatku elektrycznym.

³¹ Gmina mogła złożyć wojewodzie wniosek o przyznanie środków na realizację wypłat dodatku elektrycznego w terminie do dnia 1 lutego 2023 r.

Z wniosku wynikało, że na dzień jego przekazania do LUW w Gminie złożono łącznie 115 wniosków na kwotę 149 tys. zł, w tym: 47 wniosków na kwotę podstawową (1 tys. zł) o łącznej wartości 47 tys. zł oraz 68 wniosków na kwotę podwyższoną (1,5 tys. zł) o łącznej wartości 102 tys. zł. Na dzień przekazania do LUW wniosku o przyznanie środków na wypłaty dodatku elektrycznego dla Gminy, OPS nie rozpatrzył żadnego z wniosków. Łączna wartość zapotrzebowania środków na wypłatę dodatków elektrycznych z uwzględnieniem 2% kosztów obsługi wyniosła 152 tys. zł.

(akta kontroli str. 98-99, 105-107)

W dniu 14 lutego 2023 roku Organ złożył wojewodzie korektę wniosku o przyznanie środków na realizację wypłat dodatku elektrycznego, to jest zgodnie z terminem³² wynikającym z art. 35 ust. 3 ustawy o dodatku elektrycznym. Na dzień przekazania do LUW ww. korekty, w Gminie złożono łącznie 119 wniosków na kwotę 154,5 tys. zł, w tym: 48 wniosków na kwotę podstawową (1 tys. zł) o łącznej wartości 48 tys. zł oraz 71 wniosków na kwotę podwyższoną (1,5 tys. zł) o łącznej wartości 106,5 tys. zł. Pozytywnie rozpatrzono 36 wniosków na łączną kwotę 47,5 tys. zł, w tym: 13 wniosków na kwotę podstawową (1 tys. zł) o łącznej wartości 13 tys. zł oraz 23 wnioski na kwotę podwyższoną (1,5 tys. zł) o łącznej wartości 34,5 tys. zł. Odrzucono jeden wniosek na kwotę podstawową (1 tys. zł).

(akta kontroli str. 98-99, 108-110)

Wynikająca ze złożonej korekty łączna wartość zapotrzebowania na środki finansowe na wypłatę dodatków elektrycznych przez Gminę z uwzględnieniem 2% kosztów obsługi wyniosła 156,6 tys. zł. Dane dotyczące liczby i wartości wniosków, wynikające z przedłożonej do LUW korekty był rzetelne. W okresie kontrolowanym nie składano więcej korekt.

(akta kontroli str. 108-110)

W dniu 15 marca 2023 roku wojewoda przekazał Gminie w jednorazowej transzy środki na realizację wypłat dodatku elektrycznego w kwocie 156,6 tys. zł, a ta z kolei w dniu 16 marca 2023 roku przekazała środki do OPS.

Wypłaty wszystkich dodatków elektrycznych zostały zrealizowane w dniu 23 marca 2023 r., co było zgodne z terminem określonym w art. 30 ust. 5 ustawy o dodatku elektrycznym³³.

(akta kontroli str. 98-99, 111-112)

2.2. Środki otrzymane od wojewody na realizację wypłat dodatku elektrycznego wyniosły 156,6 tys. zł. Z kolei środki wydatkowane przez Gminę wyniosły łącznie 151 tys. zł, w tym wypłacone dodatki elektryczne wyniosły 148 tys. zł i koszty obsługi³⁴ 3 tys. zł. Natomiast środki zwrócone wojewodzie z ww. tytułu wyniosły 5,6 tys. zł.

Wysokość kwot wydatkowanych na wypłatę dodatków elektrycznych, a także na koszty obsługi były prawidłowe oraz zgodne z danymi dotyczącymi przyznanych dodatków, opisanych w pkt 1.3 wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 55, 113-115)

2.3. Kierownik OPS w dniu 27 kwietnia 2023 roku przekazała wojewodzie rozliczenie środków na realizację wypłat dodatku elektrycznego, to jest zgodnie z terminem³⁵

³² Gmina mogła złożyć korektę wniosku do dnia 15 lutego 2023 r.

³³ Dodatek elektryczny miał być wypłacony w terminie do dnia 31 marca 2023 r.

³⁴ To jest 2% łącznej kwoty dotacji wypłaconej Gminie.

³⁵ Wójt (burmistrz, prezydent miasta) powinien przedstawić wojewodzie, w terminie do dnia 30 kwietnia 2023 r., rozliczenie środków na realizację wypłat dodatku elektrycznego.

określonym w art. 36 ust. 3 ustawy o dodatku elektrycznym. W rozliczeniu wyodrębniono liczbę wniosków złożonych i wypłaconych w podziale na kwotę podstawową (1 tys. zł) i podwyższoną (1,5 tys. zł), które były zgodne ze stanem faktycznym.

W dniu 15 czerwca 2023 roku Kierownik OPS przekazała wojewodzie informację o liczbie toczących się postępowań w sprawie wypłaty dodatku elektrycznego oraz o łącznej wysokości dodatków elektrycznych będącej przedmiotem tych postępowań, to jest zgodnie z terminem³⁶ określonym w art. 35a ust. 1 ustawy o dodatku elektrycznym.

Ponadto w dniu 31 października 2023 roku Kierownik OPS przekazała wojewodzie dokument pn. „Sprawozdanie po zakończeniu postępowań odwoławczych prawomocnym rozstrzygnięciem organu administracji publicznej lub sądu administracyjnego” z okres od maja do października 2023 roku. Z ww. informacji oraz sprawozdania wynikało, że w okresie kontrolowanym nie toczyły się tego rodzaju postępowania.

(akta kontroli str. 98-99, 116-124)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie proces wypłacania dodatku elektrycznego, który Organ przeprowadził rzetelnie i zgodnie z obowiązującymi przepisami. Rzetelnie i terminowo Organ sporządził i przekazał również wymaganą sprawozdawczość z realizacji zadania.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, w przypadku realizacji zadań związanych z procesem przyznawania i wypłaty dodatków elektrycznych, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, formułuje następujące wnioski:

Wnioski

1. Przyznawanie dodatków elektrycznych wyłącznie na podstawie kompletnego materiału dowodowego, wskazującego na występowanie ustawowych przesłanek/braku zaistnienia przesłanek negatywnych.
2. Załatwianie spraw dotyczących przyznawania dodatków elektrycznych w terminach przewidzianych w kpa.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

³⁶ Wójt (burmistrz, prezydent miasta) przedstawia wojewodzie informację o liczbie toczących się postępowań w sprawie wypłaty dodatku elektrycznego, w których w związku z wniesieniem odwołania nie zapadło prawomocne rozstrzygnięcie organu administracji publicznej lub sądu administracyjnego, którego skutkiem jest przyznanie dodatku, oraz o łącznej wysokości dodatków elektrycznych będącej przedmiotem tych postępowań, w terminie do dnia 15 czerwca w latach 2023-2025.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, dnia 25 stycznia 2024 r.

Kontroler

Cezary Romanczenko
Starszy inspektor kontroli państwowej

*/podpisano kwalifikowanym podpisem
elektronicznym/*

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze
p.o. Wicedyrektor
Włodzimierz Stobrawa

*/podpisano kwalifikowanym podpisem
elektronicznym/*